

Verslag van de 242ste vergadering van The Dickens Fellowship Haarlem Branch.

In een aangeblazen De Ripper verzamelden zich 48 leden. De president heet allen welkom en stelt dat de opkomst meer dan overweldigend is want het zaaltje is eivol. Het is weliswaar een andere locatie dan wij gewend zijn voor de Kerstbijeenkomsten, maar het zijn dezelfde Dickensians; zo stelt hij fijntjes vast.

De secretaris meldt dat de spreekster van vandaag een pen heeft meegenomen om van alles te tekenen dan wel te signeren, tot en met haar boeken toe.

Dan staat de penningmeester op, hij kijkt koortachtig de zaal in en zijn stem hapert licht. Hij biedt aan om de borrel na de lezing uit de kas te betalen. Het is even stil, een aantal leden hapt naar lucht en moet door toegesnelde obers weer bij zinnen gebracht worden; terwijl anderen inmiddels een getraind oog gericht hebben op het drankenkabinet van De Ripper.

De editor heeft een opstandig dagblad in handen gekregen en citeert iets over West versus Noord. Tevens meldt hij een nieuwe uitgave van The Dutch Dickensian.

Waarna de president het woord aan de spreker voor deze middag; professor Hartley.

Zij zegt vereerd te zijn met de uitnodiging, noemt ons “a lively branch”, en biedt meteen al een boek aan het bestuur aan. Kijk, zo hoort het. Laat dit een voorbeeld zijn voor anderen die menen met een minzaam knikje te kunnen volstaan.

De Nederlandse schilder Ari Scheffer, zo begint zij haar lezing, vond Dickens op een Hollandse zeekapitein lijken en schilderde hem ook zo. Waarop zij bij het onderwerp van deze lezing komt: de rol van Dickens in het Urania Cottage project. Op de top van zijn succes begon hij er mee. Dit naast alle andere zaken waarmee hij bezig was: werken aan romans, redigeren van het weekblad, lezingen, entertainen vrienden, etc. Hij werkte toen heel erg hard. Dankzij zijn goede vriendin, de bescheiden, religieuze maar ook steenrijke Angela Burdett-Couts, kon Dickens met zijn experiment, zoals hij het noemde, beginnen. Hij richtte zich juist op vrouwen omdat die nu eenmaal moeilijker aan werk konden komen dan mannen en een grotere kans liepen te verpauperen. Het waren dan ook vrouwen die, ondanks hun jonge leeftijd, al in een bijna uitzichtloze positie waren terecht gekomen. Dickens sprak over hen als “the sweepings of the street”. Zij werden in Urania Cottage opgeleid als bedienden of huisvrouwen en wel voor in de koloniën; vooral Australië, maar ook Zuid Afrika en Canada. Dickens probeerde hen te laten begrijpen dat er voor hen geen toekomst meer was in Engeland. Spreekster heeft het hier over een vroege vorm van “post order brides”. Dickens deed zelf de aanname gesprekken en lette daarbij ook op de leeftijd; tussen de 13 en 20 achtte hij juist, daarboven leek hem de kans gering hen nog te redden. Dickens interviewde hen in detail, en legde alles vast in een caseboek. Ook het maandelijkse assessment van de vrouwen. Dat caseboek is nooit meer teruggevonden en het vermoeden bestaat dat het in het vuur terecht gekomen is waarin Dickens ook al zijn correspondentie heeft verbrand. Maar wie weet ligt het nog ergens. Spreekster dringt er bij ons op aan nog eens goed op zolder te kijken. Het waren vaak vrouwen met een drankprobleem die al de nodige tegenslag hadden ondervonden en die door de maatschappij slecht waren behandeld.

De kandidaten kwamen via rechtbanken, politie bureaus of gevangenis maar Dickens sprak ze zelf ook aan op straat. Het maximale aantal dat opgevangen kon worden was 13, de gemiddelde grootte van een Victoriaanse familie. De vrouwen bleven ongeveer een jaar. Het management deed Dickens zelf, hij was verantwoordelijk voor de organisatie en maakte de huisregels. De opleiding was zeer goed verzorgd. Dickens trok soms zelfs een top-kok aan om instructies te geven en er kwam ook regelmatig een muzikleraar langs. Iedere vrouw had ook een eigen tuintje. Geen uniformen maar kleurige kleding. Dickens kon zich dat allemaal veroorloven want Angela Burdett-Couts betaalde de rekeningen.

Niet iedereen werd door Dickens toegelaten. Bij een aanmelding merkte Dickens op: “she does very well in prison”. Met andere woorden, dat wordt niets in Urania Cottage. Ondanks de zorgvuldige selectie haalde het project een slaagpercentage van 50%. Maar het ging hier dan ook om zware gevallen. Dickens was er 11 jaar bij betrokken.

Veel ervaringen uit Urania Cottage zijn in zijn boeken terecht gekomen. Mevrouw Hartley noemt onder meer Little Emily en Martha uit David Copperfield.

Spreekster gaat dan nog in op een specifiek geval, Miss Pollard die op haar 16de uit een Sussex gevangenis naar Urania Cottage kwam. Uiteindelijk emigreerde zij naar Australië en

kwam daar in Melbourne terecht waar zij trouwde. Spreekster zocht daar een achterkleinkind van haar op. Zij sluit af met de opmerking dat op de plaats waar Urania Cottage stond, eerst een BBC studio heeft gestaan en dat het nu een hostel is voor daklozen. U bent op de hoogte.

Waarna er vragen en opmerkingen zijn.

Mevrouw van Benthem vraagt naar de rijkdom van mevrouw Burdett-Coutts. Die was aanzienlijk volgens spreekster, maar wel aan voorwaarden gebonden. Zo mocht zij niet met een buitenlander trouwen. Uiteindelijk bleek het land toch te klein en trouwde zij, op latere leeftijd, met een Amerikaan. Waarna de rest van de familie eindelijk van het restant van de rijkdom kon profiteren.

De president vraagt waarom Dickens zich na 11 jaar terugtrok uit Urania Cottage.

Spreekster zegt dat dit vooral kwam door de turbulente tijd waarin hij terecht kwam voornamelijk veroorzaakt door zijn scheiding.

De heer de Landtsheer vraagt of dit invloed had op de voortgang van Urania Cottage. Niet direct antwoord spreekster, het project ging gewoon door.

Waarop de president spreekster dankt voor de geweldige lezing waarop zij aan het signeren van boeken begint.

Zij die geen boek bij de hand hebben laat staan een handtekening behoeven, reppen zich naar de obers om borrels te bestellen. Want zoveel is er al niet gratis in dit bestaan en zo'n verstandverbijstering van de penningmeester komt maar eens in de 25 jaar langs.

Waarna wij aan tafel gaan en voor wij het weten aan de toasts toe zijn.

Professor Hartley spreekt van een grote eer en meer van dat fraais. Zij was nog nooit hier geweest en hoopt nog eens terug te komen. Maar ja, zo'n presidentschap duurt maar twee jaar en in London staat men te dringen. Zij heft daarom het glas op de Haarlem Branch.

Omdat de secretaris weer eens van alles door elkaar gehaald heeft, is er een extra toast toegevoegd, en wel op Charles Dickens. Mevrouw Willemsen, die de toast uitbrengt, spreekt zelfs van "the Cause of Charles Dickens". Gewaagd, maar waarom ook niet.

Zij heeft een vroege herinnering aan het badmintonspel. Dit omdat haar ouders het altijd speelden waarbij haar vader bij elke gewonnen game (of set, daar wil zij vanaf zijn) "werkhuis" riep. Nadat hij hier, na een aantal waarschuwingen, in bleef volharden werd hem uiteindelijk het racket afgenomen. Maar dit alles terzijde.

In een enquête over Dickens onder de mensen die zij in haar mailbox aantrof, kwam nadrukkelijk de figuur van Joe Gargery boven. Een personage dat zij onmiddellijk met "poverty and injustice" associeerde, en dan is de stap naar "child labour and abuse and bad weather" niet ver meer en kom je uiteindelijk uit bij Scrooge and Cratchitt. Dit alles is het waard om de onthouden en te gedenken en daarom brengt zij een toast uit op "the Cause of Charles Dickens".

Dan staat de heer De Groen op om de toast op de Dickens Fellowship uit te brengen. In de wachtkamer van de tandarts kwam hij een tijdschrift tegen waarin de prangende vraag werd gesteld: "can the English think"? Na enig nadenken antwoordde hij stellig: nee. Dit ondanks de verdoving. Met deze opmerking laat hij onze Engelse gasten in verwondering opzien.

Hij spreekt over de glorieuze Dickens Fellowship, waarbij hij ook de nadruk legt op het woord Fellowship. Het is wonderlijk instituut waar kennis over Dickens en zijn werken kan worden opgedaan en waar de leden absoluut het contact met de werkelijkheid niet kwijt zijn geraakt. In tegendeel zelfs, sommigen bezetten belangrijke posten.

Dan spreekt hij nog over "wining and dining" en "cheerfulness and trembling lips" en sluit af met te stellen dat er geen lijn valt te ontdekken in een organisatie waar een lid van 67 jaar nog steeds een junior is. Daarom brengt hij met genoegen de toast uit op de Dickens Fellowship.

Tot slot spreekt de heer Dorrestein de Immortal Memory uit.

Hij was op weg gegaan om een Kerstboom te kopen in een tuincentrum en kwam daar, de boom stevig in de knuisten geklemd, in de verkeerde rij (dat is de langzame rij, die andere rij is altijd sneller) terecht, waarin ook een forse dame die hem aansprak.

In een moment van onoplettendheid kwamen zij te spreken over Deventer en de Dickens festiviteiten die daar jaarlijks plaatsvinden, en toen was er geen houden meer aan. Kerstmarkten en glazen Pickwick tuimelden over elkaar en de rij wilde maar niet vloten. En toen Oliver Twist met Jamie Oliver werd verward brak er een handgemeen uit en werd hij door een gespierd tuinier buiten geworpen. Kerstmarkten mogen welig tieren, er is maar een Charles Dickens, dat moeten wij niet vergeten en daarom drinken wij op de Immortal Memory.

Tot slot staat de heer Muda op. Hij heeft weliswaar geen toast uit te brengen maar wel een mededeling te doen. Hij kondigt zijn Dickens lezing aan in de Dickens room te Haren; een locatie waar wij waarschijnlijk in juni te gast zullen zijn. Het zal stormlopen want Haren mag dan bekend staan om rellenden jongeren, de Dickens Room aldaar is een baken van rust en beschaving.

Waarop de president de bijeenkomst besluit met de mededeling dat het een genoeglijke avond was in De Ripper en dat het buiten wel eens glad kan zijn.